

GOTLANNINPUISTIKKO – VIITESUUNNITELMA

6. 6. 2019 - LOCI MAISEMA-ARKKITEHDIT OY

SISÄLLYS

JOHDANTO	3
TYÖN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET	4
ASEMAKAAVAMUUTOSALUE	4
TOIMINNALLINEN TARKASTELU	5
HOAS GOTLANNINKATU 1 - VIITESUUNNITELMA	6
ARKKITEHTUURI	6
PIHA-ALUEET	6
PYÖRÄBAANA JA MUUT KAAVA-ALUEEN PUISTOALUEET	6
GOTLANNINPUISTIKKO - VIITESUUNNITELMA	7
POHJAPIIRROS 1:750	7
PUISTON MAISEMA-ARKKITEHTUURI	8
TOIMINNOT	8
PINTAMATERIAALIT	8
KASVILLISUUS	8
POHJAPIIRROS 1:300	9
LEIKKAUKSET 1:300	10
VALAISTUS	11
HULEVESIEN KÄSITTELYN JA KUIVATUKSEN PERUSTEET	11
HAVAINNEKUVA	12
VUOROVAIKUTUS	13
LUONNOSVAIHTOEHDOT	13

TILAAJA Helsingin kaupunki, Kaupunkiympäristön toimiala, Maankäytön ja kaupunkirakenteen palvelukokonaisuus, Asemakaavapalvelu 2019

Tekijät:

© LOCI maisema-arkkitehdit Oy

Graafinen suunnittelu ja taitto: LOCI maisema-arkkitehdit Oy

Kartat, valokuvat ja suunnitelmakuvat: LOCI maisema-arkkitehdit Oy, ellei toisin mainita.

JOHDANTO

Gotlannipuistikon ja Hoas Gotlanninkadun piha-alueiden viitesuunnitelma on laadittu asemakaavoituksen tarpeeseen keväällä 2019. Työn tilaajina on ollut Gotlannipuistikon osalta Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimiala / kaupunkitila- ja maisemasuunnittelu, sekä Hoas Gotlanninkadun osalta Helsingin seudun opiskelija-asuntosäätiö Hoas. Arkkitehtisuunnittelusta on vastannut Tieno Arkkitehdit ja Arkkitehtipalvelu.

Viitesuunnitelmassa esitetään asemakaavatasolla alueen tilalliseen ja visuaaliseen ilmeeseen sekä toiminnallisuuteen vaikuttavat asiat, määrittellään ulkotilojen ympäristönkäsitteilyperiaatteet sekä esitetään ideoita valaistukseen. Lisäksi Gotlannipuistikosta on laadittu alustava kustannusarvio hankesuunnitelmaa varten.

Suunnitelman on laatinut LOCI maisema-arkkitehdit Oy, jossa suunnitelmasta ovat vastanneet maisema-arkkitehti Milla Hakari sekä maisema-arkkitehti-yo:t Ahti Launis ja Anni Virolainen.

Työtä ovat ohjanneet Helsingin kaupunkiympäristön toimialan Kaupunkitila- ja maisemasuunnittelusta aluesuunnittelija Nina Mouhu, asemakaavoituksen Itäisestä alueyksiköstä arkkitehti Mikko Näveri ja liikenneinsinööri Jussi Jääskä, Helsingin seudun opiskelija-asuntosäätiö Hoas:in osalta hankepääällikkö Anneli Keränen sekä Tieno Arkkitehdit ja Arkkitehtipalvelusta arkkitehdit Edgars Racins ja Janne Leino.

Sijaintikartta kaavamuutosalueesta. (Ilmakuva: HSY, 2018)

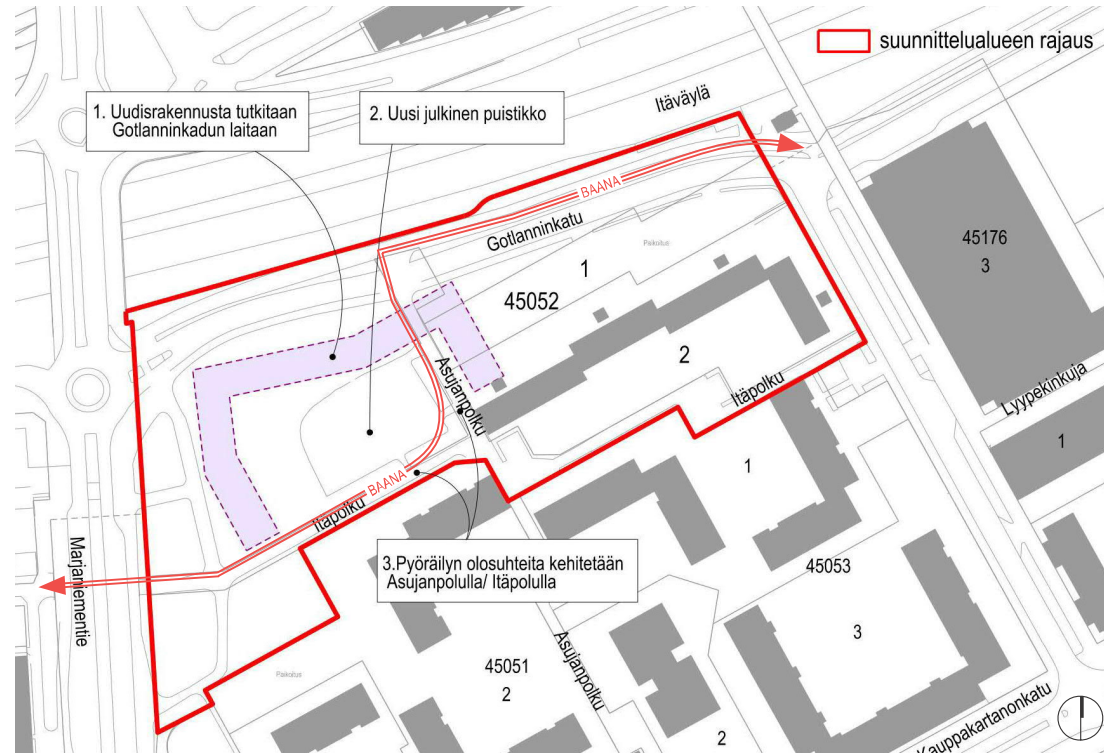
TYÖN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET

ASEMAKAAVAMUUTOSALUE

Gottlanninkatu 1-3 asemakaavamuutos mahdollistaa uuden opiskelija-asuntorakennuksen rakentamisen Gottlanninkadun varteen. Uudisrakennus liittyy olemassaolevaan vuonna 1977 rakennettuun HOASIN Asiakkaankatu 6:n opiskelija-asuntojen yhteyteen. Rakennus toimii melumuurina Itäväylän suuntaan ja muodostaa suunnitella olevan Itäpolun pyöräbaanan yhteyteen uuden julkisen puiston.

Uusi Gottlannipuistiko korvaa nykyisen samalla sijainnilla olevan Itäkeskuksen Leikkimäki -puiston. Nykytilassa puisto koostuu kumpareita peittävästä oleskelunurmikosta ja kentästä. Uudisrakennus pienentää puiston pinta-alaa mutta samalla uusi puisto ja sen palvelut toteutetaan korkeaa laatutasoa noudattaen. Kaavamuutosalueen viheralueita ja kulkureittejä kehitetään tarpeen mukaan myös Gottlannipuistikon ulkopuolella.

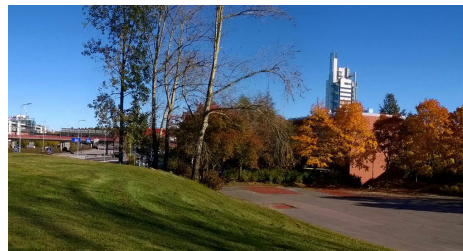
Kaavamuutosalueen läpi linjataan uusi pyöräbaana Gottlannikadulta suunnitellun rakennuksen läpi ja edelleen Itäpolun vartta kohti Marjanimentien alikukukytävää.

Asemakaavan muutos koskee nykyistä asuntorakennusten tonttia 45052/2, nykyistä pysäköintitonttia 45052/3. Kuva: Helsingin kaupunki. Ei mittakaavassa.

Hiljattain Itäväylän eteläpuolelle valmistunut Gottlanninkadun laajennus yhdistää Asiakkaankadun ja Marjanimentien (Kuva: Mikko Näveri)

Nykyisen puistoalueen kumpareen paikalle suunnitellaan opiskelija-asuntorakennusta. (Kuva: Mikko Näveri)

Itäpolun kulkuyhteyksiä parannetaan uusimalla pintamateriaalilla ja erottamalla kävelykaista pyöräilyistä. Kuvan oikeanpuoleisen puurin paikalle suunnitellaan pyöräbaanaa. (Kuva: Mikko Näveri)

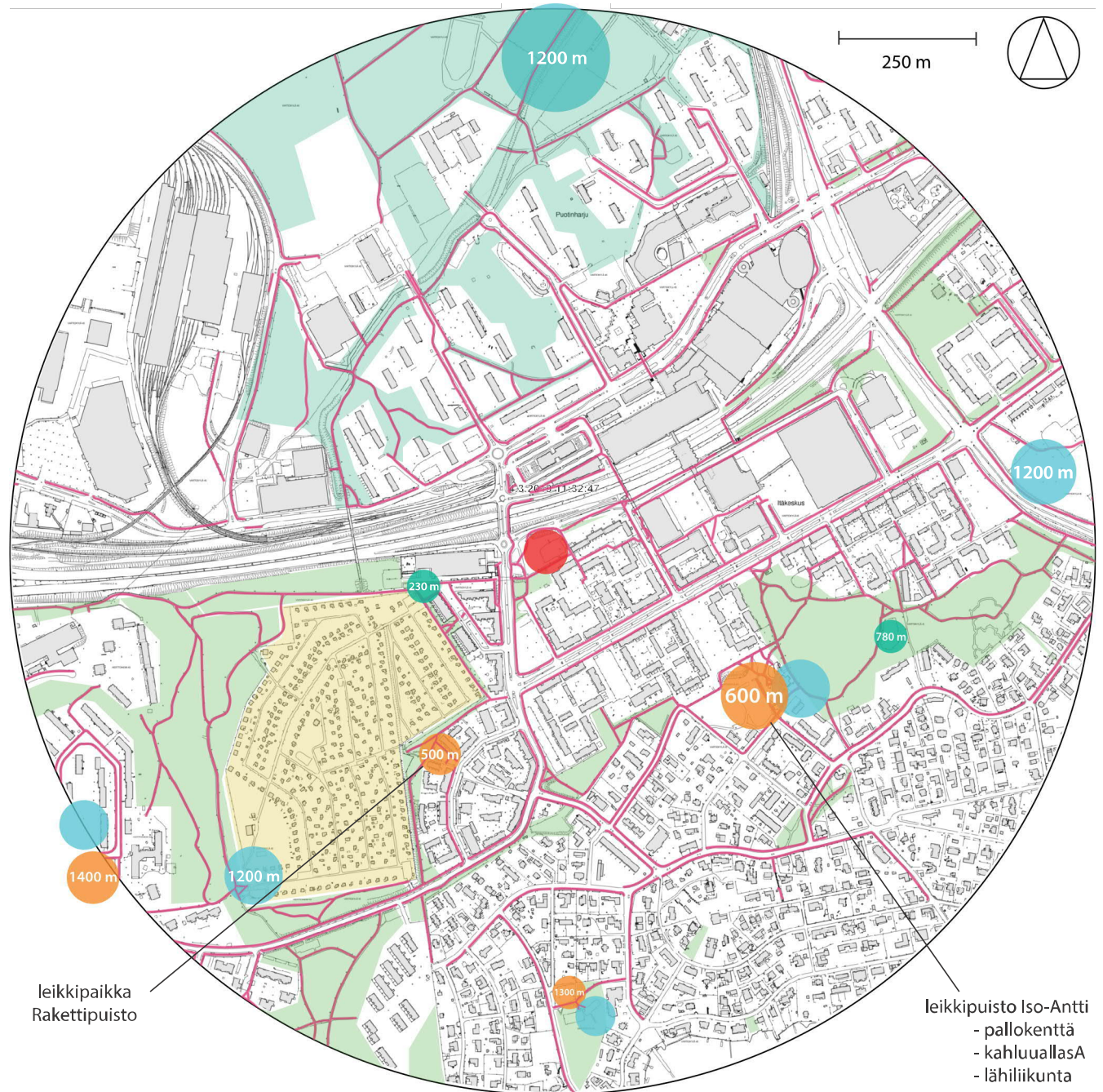
Paikalla sijaitseva nykyinen puisto tarjoaa avoimen kentän ja oleskelunurmea. (Kuva: Mikko Näveri)

TOIMINNALLINEN TARKASTELU

Suunnitteluprosessin aluksi tarkasteltiin Gottanninpuistikon toiminnallista luonnetta kartoittamalla lähialueen toiminnot. Leikkipaisto Iso-Antti sekä leikkipaikka Raketti sijaitsevat alle kilometrin etäisyydellä Gottanninpuistikosta ja ne tarjoavat monipuoliset leikkimahdollisuudet pienille lapsille. Gottanninpuistikon kohdeyhmäksi valikoituinkin pääasiassa nuoret ja aikuiset, ja suunnittelun tavoitteena oli luoda puistikosta kaikille lähialueen asukkaille soveltuva viihtyisä ja toiminnallinen oleskelupaisto.

- Suunnittelualue
- leikkipaikka /-puisto
- koirapuisto
- lähiliikunta
- puisto
- siirtolapuutarha
- urheilupuisto
- kevyt liikenne

HOAS GOTLANNINKATU 1 - VIITESUUNNITELMA

HOAS:in uudet opiskelijakodit tulevat sijoittumaan hyvien kulkuyhteyksien varrelle Gotlanninkadun ja Marjanientien risteykseen, Itäkeskuksen metroaseman varteen. Kohde liittyy olemassa olevaan, vuonna 1977 rakennettuun HOAS Asiakkaankatu 6 opiskelija-asuntojen kokonaisuuteen. Uudisrakennuksen yhteistilat tullaan sijoittamaan niin, että ne ovat kaikkien asukkaiden käytössä. Opiskelija-asunnot avautuvat melulta suojaisalle sisäpihalle, jonne rajautuu uusi alueen yhteiseen käyttöön tarkoitettu Gotlanninpuistikko. Puistikon eteläreunassa kulkee myös Baana-pyöräilyreitti tulevan rakennuksen läpi aina Gotlanninkadulle saakka.

ARKKITEHTUURI

Uuden rakennuksen arkkitehtuuri on rauhallisen mallista, mutta samalla kokonaisuus on veistoksellisen näyttävä ja keskeiselle sijainnille sopiva. Rakennuksen punatiilinen ulkokehä liittyy sen osaksi ympäröivää arkkitehtuuria itäväylän puolelta katsottaessa. Sisäpihan puolelta julkisivu on vaalea.

Opiskelija-asunnot ovat pääosin yksioita sekä osin kaksioita. Monipuolisuutta asuntoihin tuo kerroskorkeuksien vaihtelut, joiden ansiosta asuntoihin on saatu nukkumaparvia ja normaalia korkeampi huonekorkeus.

Rakennuksen muuten yksinkertaista arkkitehtuuria rikastaa erikoiset ikkunat, vaihtelevat kerroskorkeudet ja kattojen muotoilu. Rakennuksen korkeus vaihtelee

matalista kahdenkerroksen korkuisista osista kahdeksan kerroksen korkeaan osaan. Rakennusosien vaihtelevat korkeudet mahdollistavat hyvään ilmansuuntaan avautuvien ja melusta suojattujen matalien osien kattojen toiminnallisen käytön esimerkiksi oleskeluun. Korkeiden massojen muotoilu tarjoaa sopivassa kaltevuudessa olevat kattopinnat aurinkoenergian talteenottoon, sekä loistavat tilat esim. kasvihuoneelle kaupunkiviljelyä varten. (TIENO)

PIHA-ALUEET

HOAS Gotlanninkadun piha-alue on suunniteltu yhtenäisenä kokonaisuutena Gotlanninpuistikon puistoalueen kanssa. Puiston pinta-ala on pyritty säilyttämään mahdollisimman suurena ja tontti muodostuu näin ollen mahdollisimman kapeaksi. Pihan suunnittelua määrittelevät pelastusreitit ja pihalle sijoitettavat liikuntaesteisten pysäköintipaikat (3kpl). Pihalle sijoitetaan pyöräpysäköintiä ja oleskelupaikkoja; pääasiasa pyöräpysäköinti sijoitetaan kuitenkin rakennuksen sisään. Varsinaista leikkialuetta tontille ei suunnitella, vaan asukkaat voivat käyttää viereisen HOAS Asiakkaankatu 6:n leikkipihaa. Gotlanninpuistikoon sijoituu kattavasti oleskelu- ja liikuntatoimintoja, jotka ovat kaikkien asukkaiden käytössä. Pintamateriaaleina käytetään läpäisevää nurmikiveystä, kulkuväylillä asfalttia ja sisäänkäyntejä korostetaan maatiilikiveyksellä. Itäväylän puolelle istutetaan puita ja pensaita suojaistuksiksi.

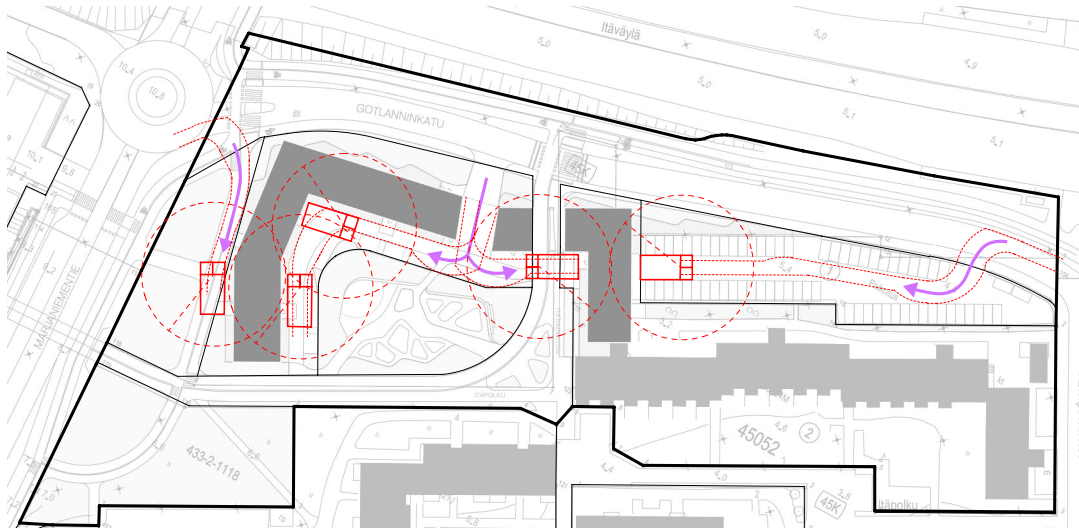
HOAS Gotlanninkatu 1 ideasuunnitelma. Tieno 2019.

Rakennuksen julkisivu Itäväylän puolelta nähtynä. Tieno 2019.

PELASTUSREITTIKAAVIO JA SELITE

- Pelastuspaikka (18m säde)
- Pelastusreitti, pelastusajoneuvon kääntösäteet
- Pelastusajoneuvon tontilleajo

PYÖRÄBAANA JA MUUT KAAVA-ALUEEN PUISTOALUEET

Uusi pyöräbaana linjataan Gotlanninkadulta rakennuksen läpi ja edelleen Itäpolun varrta kohti Marjanientien alikukukäytävää. Baana toteutetaan punaisesta asfaltista Helsingin pyöräilyohjeen mukaisesti, ja erotetaan jalankulkualueista kiveysraidoin. Baana valaistaan.

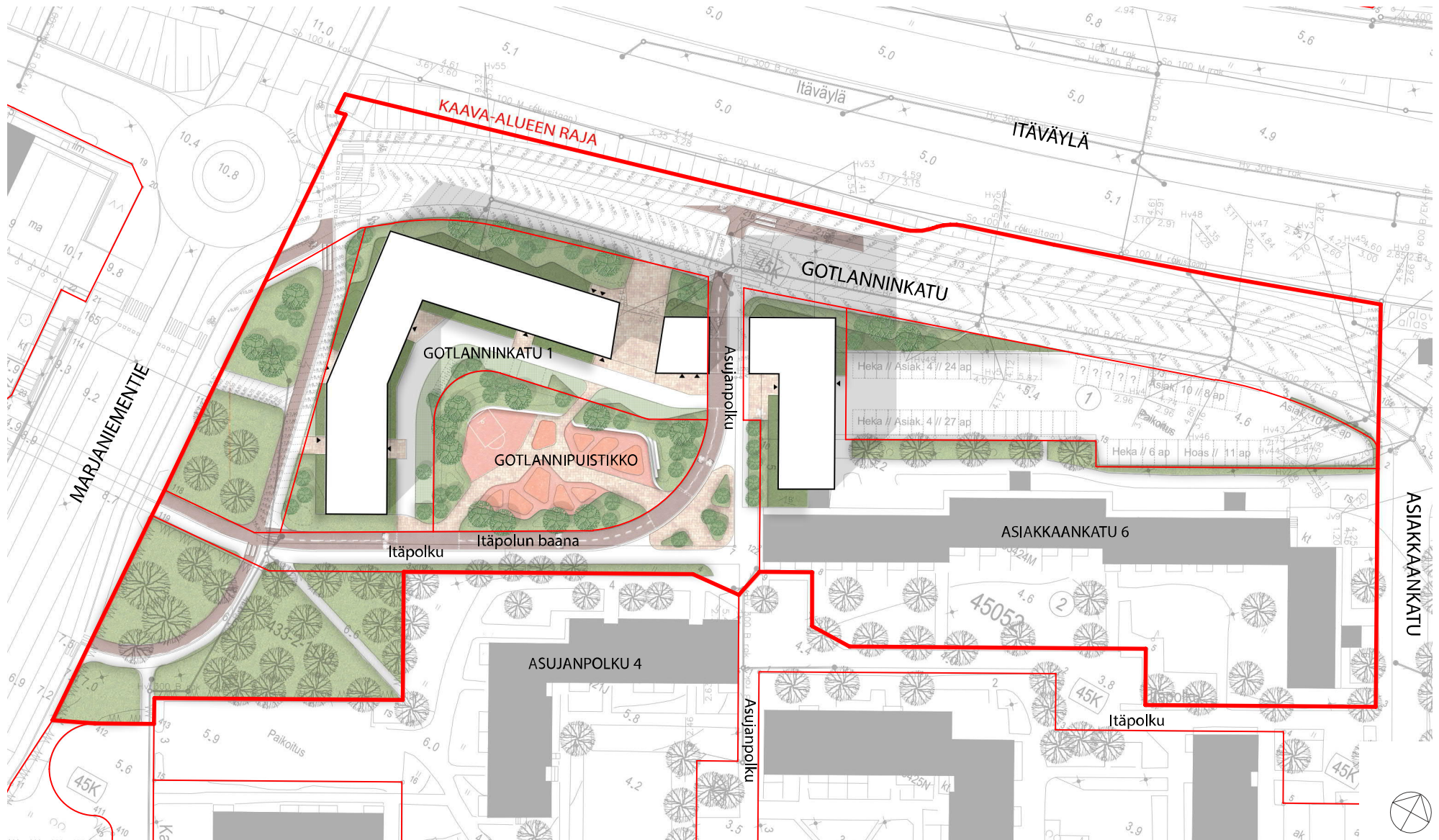
Gotlanninpuistikon eteläreunaa sivuva pyöräbaana erottaa puiston jalankulun katualueesta koko julkiseen tilaan avautuvalla osuudella. Haasteena on välttää eturistiriitoja pyöräilyn laatutason säilyttämisen ja puiston käytettävyyden välillä. Baanassa käytetään punertavaa asfalttia osoittaen pyöräilylle priorisoitua aluetta. Lisäksi jalankulun ja baanan rajoja korostetaan tarpeen mukaan kontrastieroilla, reunarakenteilla ja näkövammaisille suunnitelluilla huomioraidoilla. Talviaikaisen kunnossapidon huomioon ottaen ylityspaikka voidaan myös rajata tilallisesti pollaririvistöllä.

Itäpolun eteläpuoleisen puistoalueen läpi on muodostunut polku Asujanpolku 4:n ja Marjanientien alikukukäytävän välille. Polku virallistetaan rakentamalla siihen uusi kivituhkakäytävä, joka ulottuu myös tontin puolelle. Ympäröivien puistoalueiden puusto säilytetään ja tarvittaessa kasvillisuutta uusitaan.

GOTLANNINPUISTIKKO - VIITESUUNNITELMA

POHJAPIIRROS 1:750

GOTLANNINPUISTIKKO - VIITESUUNNITELMA

PUISTON MAISEMA-ARKKITEHTUURI

Gotlannipuistikko muodostaa yhdessä pyöräbaanan kanssa korkeatasoisen kaupunkimaisen puiston, joka tuo taajamaluonteiselle asuinalueelle urbaania ilmettä. Puistosta suunnitellaan toiminnallisesti monipuolinen asukkaiden yhteinen olohuone, joka kutsuu oleskeluun myös pimeään aikaan. Puisto on kooltaan kompakti, mutta avautuu valo-olosuhteiden kannalta optimaaliseen ilmansuuntaan, etelään.

Visuaaliselta ilmeeltään puistosta suunnitellaan raikas ja vehreä. Reunoille muotoiltavat nurmikummut ja istutettava kasvillisuus rajaavat puistotilaa reunoilta, jolloin keskelle muodostuu avoimempi toiminnallinen alue.

TOIMINNOT

Puistoon sijoitetaan monipuolisesti uusia puistotoimintoja ja oleskelupaikkoja, joiden varustus toteutetaan korkeaa laatutasoa noudattaen. Puistoon sijoitetaan esimerkiksi katuripalloteline, pingispöytä, kuntovälineitä, kiipeilymahdollisuuksia ja keinuja (esim pesäkeinu), sekä oleskeluun

kutsuvia kalusteita kuten piknik-pöytäryhmiä ja riippumattoja. Monikäyttöinen joustavapintainen alue soveltuu mm puistojumppaan tai muiden pienten tapahtumien järjestämiseen. Maastonmuotoja porrastetaan istuinreunoilla.

PINTAMATERIAALIT

Pintamateriaaleina käytetään värisävyiltään raikkaita pinnoitteita, jotka sopivat alueen nykyiseen punatiiliseen rakennuskantaan. Kiveyksissä käytetään ruskean / tumman sävyisiä maatiiltä, baanassa ja koripallokentässä punaista asfalttia, ja toiminnallisilla alueilla värikästä turva-alueita, hiekkatekonurmea tai kuivoitua asfalttia. Pyöräbaana ja jalankulkualueen istutukset ja pinnoitteet suunnitellaan yhtenäiseksi puiston materiaali maailman kanssa.

KASVILLISUUS

Nykyisen puistoalueen puut joudutaan kaatamaan pyöräbaanan ja uudisrakennuksen alueilta. Uusi istutettava kasvillisuus on kaupunkikuvallisesti tärkeässä roolissa: se tuo

rytmiä baanan varteen ja muodostaa merkittävän puistoa ja Gotlanninkatu 1:n piha-alueita rajaavan tilallisen elementin. Kasvillisuus kehystää puiston keskiosan toimintoja luoden toiminnallisesta alueesta keidasmaisesta ja virikkeisen tilan. Puiston etelään avautuva tilarakenne tekee siitä avoimen ja valoisan. Istutettavilla puilla luodaan tarpeellisin osin sopivaa varjostusta. Puistossa käytetään suurikokoisia puuntaimia. Uusi kunnallistekniikka sovitetaan kulkuväylien yhteyteen antaen puiden juurille tarvittavan tilan.

Kasvillisuudessa käytetään monipuolista lajistoa, ja suositaan eläinten, erityisesti hyönteisten, ravintokasveja, mikä voimistaa puiston roolia viherverkostossa. Vuodenaikojen vaihteluita korostetaan kasvillisuuden keinoin suosimalla mm kukkivia lajeja, sipulikukkiä ja komean syysvärityksen saavia lajeja.

KASVILLISUUS

PINTAMATERIAALIT

TOIMINNOT

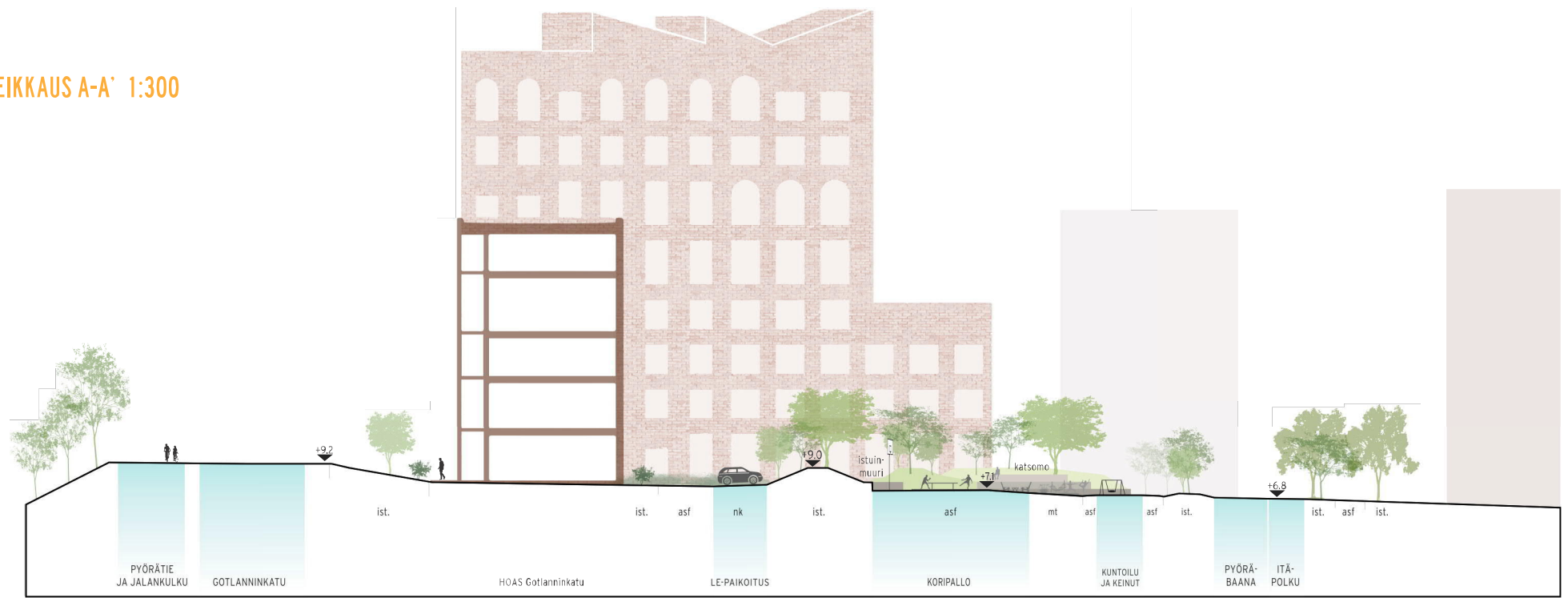

POHJAPIIRROS 1:300

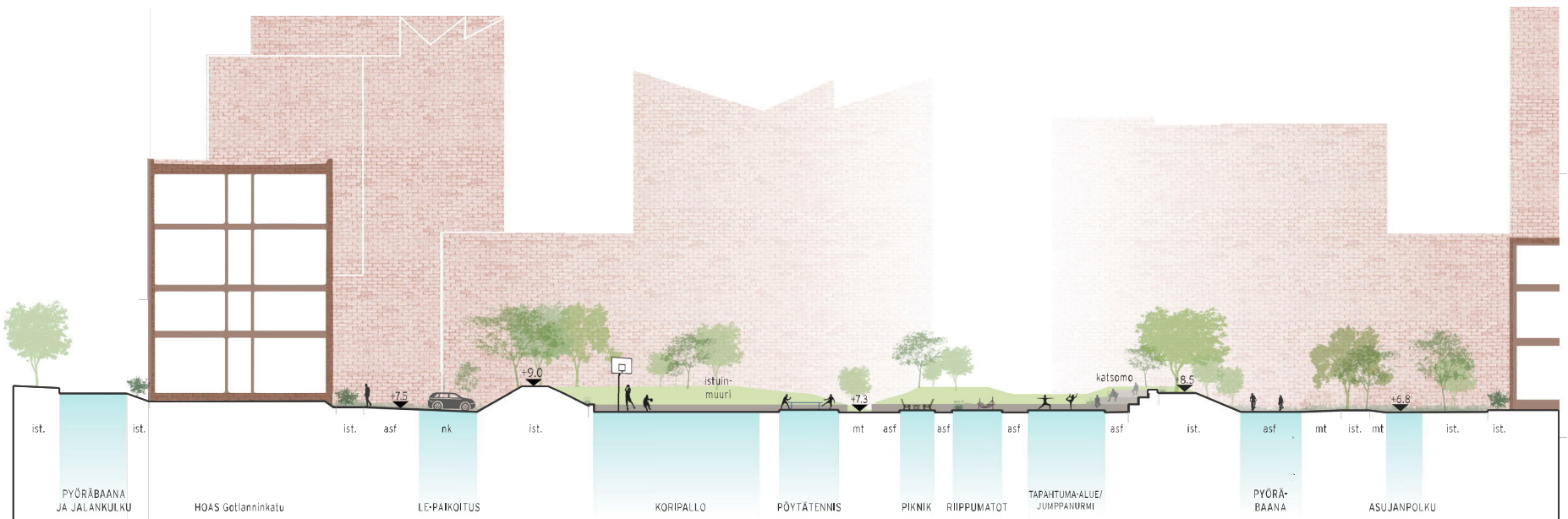

LEIKKAUS A-A' 1:300

LEIKKAUS B-B' 1:300

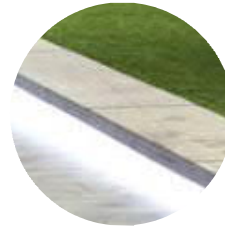

VALAISTUS

Valaistus luo puistolle identiteettiä, ja turvallisuuden tunnetta. Puiston korkeaa laatutasoa ja erityispiirrettä korostetaan tyylikkäällä valaisinratkaisulla.

Baanalle toteutetaan toiminnallinen valaistus, joka sovitetaan yhteen puiston kanssa. Valaistus on osittain yhteinen. Erityisesti baanaristeyskohdat valaistaan hyvin ja kohdistetaan baanankäyttäjien huomio risteävään jalankulkuun.

Puiston puoleensavetävyyttä korostetaan modernilla valaistuksella. Muutamaan suurempaan pylvääseen asennetaan kohdistettavia valoja, jotka voidaan tehokkaasti suunnata kohteisiinsa valosaasteen ja erityisesti läheisten asuntojen häikäisyn välttämiseksi. Osa valaisimista toimii tunnelmavaloina, joita voidaan yhdessä päävalojen kanssa säätää vuorokauden- ja vuodenaajan sekä sään mukaan. Yleis- ja tunnelmavalon lisäksi valaistaan maisema-arkkitehtuuria, mikä tukee ihmisen tilanhahmotuskykyä hämärällä. Arkkitehtuurivalaisimia voidaan käyttää maanpintaan asennettuina tai istuinrakenteissa. Myös puiden valaiseminen on mahdollista, jos saadaan istutettua tarpeeksi suuria taimia ja asuntojen häikäisy pystytään välttämään.

HULEVESIEN KÄSITTELYN JA KUIVA-TUKSEN PERIAATTEET

Kaavamuutoksen viitesuunnitelman toteutuessa hulevesiä muodostuu enemmän nykytilanteeseen nähden, sillä tällä hetkellä valtaosa nykyisen puiston pinta-alasta on nurmikoita tai läpäisevää pintaa. Erityisesti istutusalueiden koko pienenee huomattavasti puiston pinta-alan pienetessä ja toimintojen monipuolistuessa.

Puiston hulevedet pyritään käsittelemään paikalla, ja pintamateriaaleina suositaan läpäiseviä pinnoitteita. Pintavedet pyritään ohjaamaan viivytykseen istutusalueille painanteisiin ja kasvillisuuden käyttöön sekä imeyttämään maahan. Imeytymättömät hulevedet johdetaan ylivuotoputkella lähimpään kokoojakaivoon, joka sijaitsee Itäpolun risteysalueella 32 metrin etäisyydellä puiston reunalta.

Näkymä puistoon.

VUOROVAIKUTUS

Suunnitteluprosessin alussa laadittiin Gottlannipuistikosta vaihtoehtoiset suunnitelmat, jotka olivat esillä Uutta Itä-Helsinkiä -tapahtumassa 15. 3. 2019. Ve1 oli luonteeltaan puistomaisempi ja vihreämpi, kun taas Ve2 oli enemmän toiminnallisuuteen painottuva. Asukaspalaute ei ollut kovin runsasta, mutta saatujen palautteet kannattavat enemmän toiminnallista ratkaisuja. Suunnitelma jatkotyöstettiin toiminnallisemman vaihtoehdon Ve2 pohjalta.

LUONNOSVAIHTOEHTO VE-1

LUONNOSVAIHTOEHTO VE-2

